

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

12-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 12 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2024

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00-TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy hodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00-IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00-FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00-FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00-YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi

Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich - yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00-PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pyedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna - pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00-PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00-SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00-SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrda 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar bo'yicha dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefonlar:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Turg'unov Sherzod Abduvositovich

FARG'ONA VILOYATI SANOAT KORXONALARINING MODDIY-TEXNIK HOLATI VA ULARNING
SANOAT ISHCHILARINING MEHNAT MUHOFAZASIDAGI AHAMIYATI HAQIDA AYRIM FIKR
MULOHAZALAR (Farg'ona viloyatida 1950-1970-yillarda chop etilgan vaqtli matbuot
nashrlarida e'lon qilingan maqolalar tahlili asosida) 13-19

Qalandarov Hamza Hamroqul o'g'li

SOVET HOKIMIYATINING O'ZBEKISTONDA YURITGAN ATEISTIK SIYOSATI
VA XUDOSIZLAR JAMIYATI FAOLIYATI 20-23

Berdiyev Abduvali Abdug'aniyevich

XVIII-XIX ASRLARDA XIVA XONLIGINING ERON VA ROSSIYA BILAN SIYOSIY VA IJTIMOIIY
ALOQALARI HAQIDA AYRIM MA'LUMOTLAR 24-32

Соѳуѳ Паѳнов

KAMBAFALLIK VA UNI QISQARTIRISH MUAMMOLARI 33-42

Abdimov minov Oybek Bektemirovich

MARKAZIY OSIYO MINTAQASIGA ILMIY QARASHLAR VA KONSEPTUAL
MASALALARNING AYRIM JIHATLARI 43-48

Toshpulatov Nurbek Boboqul o'g'li

XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARIDA SAMARQAND VILOYATI BOZORLARI
VA KARVONSAROYLARI TARIXI 49-53

Temirova Munira

ESKI TERMIZ SIMOBKO'ZACHALARI HAQIDA AYRIM MULOHAZALAR 54-58

Sattorova Shahlo

SHAYBONIYLAR DAVRIDA JO'YBOR XO'JALARINING BUNYODKORLIK FAOLIYATI 59-63

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Yazdonova Saxiba Kurbanovna

KIBERMAKON: TA'LIM, TARBIYA VA IQTISODIY TA'SIR TENDENSIYALARI 64-72

Таниев Ахмаджон Бахромович

TUРИЗМ, ГЛОБАЛЛАШУВ ВА САВДО: УЛАРНИНГ АТРОФ-МУХИТГА ТАЪСИРИ 73-82

Ходжаниязов Элбек Сардоревич

XORAZM VILOYATIDA TUРИЗМ TRANSPORTI XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH
OMILLARI TAХЛИЛИ 83-93

Raximov Baxromjon Ibroximovich, Ibrohimova Maqsuda Muhammadjon qizi

O'ZBEK SANOATINING INNOVATSION TARAQQIYOTI VA IQTISODIY O'SISHDAGI
ROLI 94-99

Ahmedov Adham Djalolovich

AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA FUQAROLARNING O'ZINI O'ZI BOSHQARISH
ORGANLARI FAOLIYATINI SAMARALI TASHKIL ETISH 100-105

Ablazov Nurillo Xusanboyevich

QURILISH KORXONALARI DEBITORLIK VA KREDITORLIK QARZLARINI HISOBINI
TAKOMILLASHTIRISH 106-112

<i>Абдурахманов Мухторали</i> ЎУДУДИЙ КЛАСТЕРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ БОСҚИЧЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ	113-116
<i>Poshokulova Mohigul</i> BILIMLAR IQTISODIYOTINING ZAMONAVIY SHAKLLARI MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIM TIZIMIDA	117-122
<i>Toxirov Akbarxon Toirxon o'g'li</i> INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH ORQALI KORXONANING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH: YANGI IMKONIYATLAR VA TAHIDIDLAR	123-131
<i>Sayfutdinova Nigina Furkatovna</i> O'ZBEKISTONDA INNOVATSIYALARNI RIVOJLANTIRISH ASOSIY AHAMIYATLARI	132-135
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Shakarov Oybek Xudoyberdi o'g'li</i> O'ZBEK XALQI ETOSFERASIDA KORRUPTION MUNOSABATLAR PAYDO BO'lish SABABLARINING FALSAFIY TAHLILI	136-139
<i>Жўрамуродов Нодир Ғайбуллаевич</i> ЖАДИДЛАР ФАЛСАФАСИДА МИЛЛИЙ ҒОЯ, МИЛЛИЙ ЎЗЛИК ВА МИЛЛИЙ ҚАРАШЛАРНИНГ ШАКЛЛАНИШИ	140-144
<i>Sayidova Muhabbat G'afforovna</i> GLOBAL AXBOROTLASHUV TENDENSIYALARINING MILLIY VA MA'NAVIY QADRIYATLARGA TA'SIRI	145-149
<i>Kuraxmedov Azamat Erkinovich</i> SAMARQAND JADIDCHILARINING TURKISTON MA'RIFATPARVARLIK FALSAFASI RIVOJIDA TUTGAN O'RNI	150-153
<i>Umarova Feruza Rozibayevna</i> O'ZBEK XALQI MA'NAVIY MADANIYATI RIVOJLANISHINING ASOSIY XUSUSIYATLARI	154-156
<i>Samijonov Azizbek Ismoiljon o'g'li</i> KIBERXAVFSIZLIKNI TA'MINLASHNING FALSAFIY-KONSEPTUAL TAHLILI	157-161
<i>Begbudieva Parvina Shoxruxovna</i> THE CONTRIBUTION OF MAHMUDHODJA BEHBUDI TO THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF EDUCATION SYSTEM OF TURKESTAN	162-166
<i>Aytbayev Mansurbek Yusupovich</i> MAHMUD AZ-ZAMAXSHARIY AQL-ZAKOVAT TO'G'RISIDA	167-173
<i>Muslimov Sherzod Akbarovich</i> ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR MA'NAVIY MEROSI: JAMIYAT, SIYOSAT VA SHE'RIYAT	174-178
<i>Jantayev Maqsud Ibragimovich</i> MUHAMMAD AL-XORAZMIY: MATEMATIKADAN FALSAFAGACHA BO'LGAN ILMIY IZLANISHLAR	179-184
<i>Norova Malika Fayzulloevna</i> TASAVVUF TA'LIMOTI VA UNING SAYFIDDIN BOXARZIY DUNYOQARASHIGA TA'SIRI	185-191

<i>Gulova Anorgul Axtamovna</i> O'ZBEKISTONDA ALISHER NAVOIY ASARLARIGA BO'LGAN MUNOSABAT	192-196
<i>Absattorov Baxtiyor Mamarasulovich, Karimova Gulchehra Abdulkarimovna</i> BURCH VA MAS'ULIYAT TUSHUNCHALARINING TARIXIY-NAZARIY, AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY TALQINI	197-205
<i>Berdikulov Chingiz Dusmuradovich</i> IJTIMOIY MULOQOT-SHAXS INTELLEKTUAL MADANIYATINING SHAKLLANISH OMILI	206-211
<i>Mamarasulov Baxriddin Shakasimovich</i> MILLIY-MA'NAVIY YUKSALISH – MAMLAKATIMIZ MA'NAVIY TARBIYA TIZIMINING YANGI STRATEGIYASI SIFATIDA	212-216
<i>Nurmatov Kamaridin Shamsiyevich</i> JAMIYAT TARAQQIYOTIDA ADOLAT TUSHUNCHASINING O'RNI	217-221
<i>Bekpo'latov Ulug'bek Rahmatulla o'g'li</i> JAMIYAT TARAQQIYOTIDA SIMMETRIYA VA ASIMMETRIYA BIRLIGINI TA'MINLASHNING DIALEKTIK TAHLILI	222-228
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Бердиева Мукаррама Анваровна, Чернова Наталья Васильевна</i> СТРАТЕГИИ ЛИНГВОМЕТОДИЧЕСКОГО ПОДХОДА ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ	229-234
<i>Жамаҳматов Каромиддин Айнилло ўғли</i> БУРҲОНИДДИН ТЕРМИЗИЙ АСАРЛАРИНИНГ САЛЖУҚИЙЛАР ДАВРИДА ЯРАТИЛГАН ТАСАВВУФИЙ МАНБАЛАРГА ТАЪСИРИ	235-243
<i>Temirova Aziza Muzaffarovna, Uralova Oysuluv Poyan qizi</i> ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA “KO'K” SIFAT BELGISINING SEMANTIKA XUSUSIYATLARINING TADQIQI	244-247
<i>Mansurova Mohinur Akmal qizi</i> HAJVIY TAFAKKUR TABIATI – SATIRA VA YUMOR TUSHUNCHASI	248-252
<i>Яркулова Фотима Усмановна, Исломов Марьям</i> ИМЕННОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ В ПОВЕСТЯХ И.С.ТУРГЕНОВА	253-257
<i>Murodova Muqadas Ikromovna</i> XX ASR INGLIZ VA O'ZBEK ADABIYOTIDA YARATILGAN SATIRIK ASARLAR TADQIQI	258-263
<i>Ruzmatova Gulnara Kulmamatovna</i> O'ZBEK ADABIYOTIDA LATIFA JANRI TARAQQIYOTI VA TAHLILI	264-268
<i>Davronov Shexroz Abrorovich</i> OG'ZAKI TARJIMA VA UNDA KOMPRESSIYANING ROLI	269-273
<i>Begmatov Azizbek Tursunbayevich</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI ONOMASTIK BIRLIKLAR TADQIQI	274-280
<i>Ibragimova Moxiraxon Anvarovna</i> NUTQIY AKTLAR TASNIFI	281-285
<i>Расулова Истода Абдулатифовна</i> К ПРОБЛЕМЕ ДЕФИНИЦИИ ЯЗЫКОВЫХ УНИВЕРСАЛИЙ: ИССЛЕДОВАНИЕ ИНВАРИАНТНЫХ СВОЙСТВ В КОНТЕКСТЕ ЯЗЫКОВОЙ ВАРИАТИВНОСТИ	286-293

<i>Obidova Go'zalxon Ma'rufjon qizi</i> O'ZBEK TILIDA OMAD VA OMADSIZLIKNI NOMLOVCHI LEKSIK VA FRAZEOLGIK BIRLIKLER	294-299
<i>Furkatova Maxliyo To'liqin qizi</i> O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI SHAXS-SON KATEGORIYASI	300-309
<i>Baxramov Xabibillo Sadikovich</i> INGLIZ TILIDA "POISON-ZAHAR" KONSEPTINING SEMANTIK XUSUSIYATLARI	310-315
<i>Тухтаев Сирожиддин Тошпўлатович</i> ПАРЕМИОЛОГИЯДА САХИЙЛИК КОНЦЕПТИНИНГ ЎРГАНИЛИШИ	316-323
<i>Qiyomov Shohabbosxon Sharofiddin o'g'li</i> XATTOTLIK SAN'ATINING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI	324-327
<i>Sobirjonova Muxlisa Sobirjonovna</i> YOLG'IZLIK FENOMENINING PSIXOLOGIK, IJTIMOIIY VA EKZISTENSIAL ASPEKTLARI	328-331
<i>Qayumova Mohinur Murodullayevna</i> LEXICAL-SEMANTIC FEATURES OF THE CONCEPT «STEP» IN THE ENGLISH LANGUAGE	332-337
<i>Sayipova Dilafruz Rahimovna</i> O'ZBEK NASRI TARAQQIYOTIDA "BOBURNOMA"NING AHAMIYATI	338-342
<i>Diyarov Akmal To'liqin o'g'li</i> INGLIZ TILIDAGI BOG'DORCHILIK TERMINLARINING GENETIK-ETIMOLOGIK TAVSIFI	343-348
<i>Атаназарова Шохида Бахрамовна</i> РЕКЛАМАДА ИЛЛОКУЦИЯ ВА ПЕРЛОКУЦИЯНИНГ АМАЛГА ОШИШИДА БИЛБОРДЛАРИ АҲАМИЯТИ (РЕКЛАМА БАННЕРЛАРИ МИСОЛИДА)	349-353
<i>Mamadqulova Kamila Abduxoliqovna</i> ANCIENT EGYPTIAN LITERATURE: THE OLD, MIDDLE AND NEW KINGDOMS	354-364
<i>Alimova Dilrabo</i> SHARQ ADABIYOTIDA QASIDANING TARIXIIY TAKOMILI	365-373
<i>Abduqaxxorova Nargiza Rustamovna</i> RUS VA O'ZBEK TILLARIDAGI TOPISHMOQLARNING LINGVOKULTUROLOGIK TADQIQI	374-379
<i>Курбонова Нодира Розиковна, Пулатова Сабина Шарифовна</i> ЛИТЕРАТУРНИЙ АНАЛИЗ ТЕМЫ УТРАЧЕННОЙ РОДИНЫ В РОМАНЕ ВЛАДИМИРА НАБОКОВА «МАШЕНЬКА»	380-390
<i>Khamidov Tohirjon Olmos ogli</i> ANALYSIS OF TYPES OF ENGLISH PHRASAL VERBS ACCORDING TO THE STRUCTURE	391-396
<i>Umurzakova Kommuna Xursanovna</i> O'ZBEKISTON IJTIMOIIY TARMOQLARIDA YOSHLAR NUTQIDAGI O'ZGARISHNING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRI	397-402
<i>Habibullayeva Shoiria Shukurillayevna</i> ONA TILI DARSIDA GAP BO'LAKLARI VA ULARNI TAHLIL QILISH METODIKASI	403-406

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Imomov Nurillo Fayzullayevich

TA'MINLOVCHI TO'LOV – MAJBURIYATLARNI TA'MINLASHNING

YANGI USULI SIFATIDA 407-414

Салаев Нодирбек Сапарбаевич

ЖИНОЯТ ҲУҚУҚИДА ДЕКРИМИНАЛИЗАЦИЯ: МОҲИЯТИ,

ТУРЛАРИ ВА АҲАМИЯТИ ХУСУСИДА АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР 415-431

Ходжиев Юнус Мухитдинович

МУЛК ҲУҚУҚИ БЕКОР БЎЛИШИНING ШАХС ИХТИЁРИГА БОҒЛИҚ БЎЛМАГАН

АСОСЛАРИНИ ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ 432-436

Сайдивалиева Хуршида

БОЛАЛАРНИ ОИЛАГА ТАРБИЯГА БЕРИШ ЮЗАСИДАН ВУЖУДГА КЕЛУВЧИ

МУНОСАБАТЛАРНИ КЕЛИШУВЛАР АСОСИДА ТАРТИБГА СОЛИШ

МАСАЛАЛАРИ 437-445

Muqimov Bobur

THE LEGAL NATURE OF E-COMMERCE IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 446-451

Raimova Nargiza Doroyevna, To'uchiyeva Bahora Otabekovna

PREVENTING FALSE AND MANIPULATIVE ADVERTISING IN SOCIAL NETWORKS 452-459

Чориева Хуршидабону Хуррам қизи

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ВАСИЙЛИК ВА ҲОМИЙЛИК ОРГАНЛАРИНИНГ

ҲУҚУҚЛАРИ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

ИСТИҚБОЛЛАРИ 460-468

Toshkanov Nurbek Bahriddinovich

UNDIRUVNI INTELLEKTUAL MULK OBYEKTLARIGA BO'LGAN HUQUQLARGA QARATISHNING

AYRIM FUQAROLIK-HUQUQIY MASALALARI 469-478

Kubaeva Ismigul Farxod qizi

CHALLENGES OF BLOCKCHAIN TO LAW AND STATE 479-484

Юсупов Ўктамбой Абсаматович

ДАВЛАТ ХАРИДЛАРИ СОҲАСИДАГИ КОРРУПЦИЯВИЙ ҲУҚУҚБУЗАРЛИККА ҚАРШИ

КУРАШДА ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ УСУЛЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ

ИСТИҚБОЛЛАРИ 485-491

Баходирова Сабина Улугбек кизи

РОЛЬ ЭКСПЕРТИЗЫ ПРИ КВАЛИФИКАЦИИ УМЫШЛЕННОГО ТЯЖКОГО ТЕЛЕСНОГО

ПОВРЕЖДЕНИЯ 492-503

Эгамбердиев Ферузбек Аскаржон угли

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНСТИТУТА ХОДАТАЙСТВ КАК СПОСОБ

ЗАЩИТЫ ПРАВ УЧАСТНИКОВ НА ДОСУДЕБНОМ ЭТАПЕ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА

РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 504-508

Ibrohimov Behzodbek Bahromjon o'g'li

O'ZBEKISTONDA MOLIVAVIY HUQUQIY MUNOSABATLAR ASOSI VA AHAMIYATI 509-520

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Ibraximov Sanjar Urunbayevich

SPORT MASHG'ULOT JARAYONINI TASHKIL ETISHNING ZAMONAVIY YO'LLARI

VA TAMOIYILLARI 521-531

<i>Urazkulova Anna Vitalyevna</i> OLIJ TA'LIMDA RUS TILI FANINI O'QITISHDA MUSTAQIL TA'LIMNING TOPSHIRIQLARINI ILMIY-PEDAGOGIK AHAMIYATI	532-537
<i>Qarshieva Dilbar Eshpulatovna</i> ПЕДАГОГИК КОМПЕТЕНЦИЯЛАРИ ШАКЛЛАНИШИДА МАЛАКАВИЙ АМАЛИЁТНИНГ ЎРНИ	538-542
<i>Ajiyeva Muxabbat Baxtibayevna</i> KIMYO FANI BO'YICHA MASHG'ULOTLARNI FANLARARO INTEGRATSIYA ASOSIDA TASHKIL ETISH	543-547
<i>Fayzullayeva Gulchexra Sharipboyevna</i> O'QITUVCHILARNI KASBIY RIVOJLANTIRISHDA QIYOSIY TAHLIL: JARAYON VA FAOLIYATLI YONDASHUV	548-556
<i>Radjabova Gulnoza Giyosiddinovna</i> SHIFTING THE FOCUS OF CORPUS LINGUISTICS FROM RESEARCH TO CLASSROOM PRACTICE	557-562
<i>Akramova Umeda Salievna</i> ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИКТ ДЛЯ УЧАЩИХСЯ С НЕРУССКИМ ЯЗЫКОВЫМ ФОНОМ	563-574
<i>Abdusattarova Zaynab Abdujalil qizi</i> МАТЕМАТИКА FANINI LOYIHAVIY TA'LIM TEXNOLOGIYASI ORQALI O'QITISH ASOSIDA BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARIDA XXI ASR KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	575-582
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i> ШАХМАТ O'YINI ORQALI BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARIDA FIKRLASH QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI	583-587
<i>To'xtayev Hasan Toshpo'latovich</i> ZAMONAVIY MAKTAB O'QUVCHILARINI MA'NAVIY-AXLOQIY TARBIYALASHDA KOGNITIV- PSIXOLOGIK TO'SIQLARNING TA'SIRI	588-591
<i>Yaqubov Fazliddin Muxitdinovich</i> JISMONIY TARBIYA VA SPORT MUTAXASSISLARI KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	592-599
<i>Rahimova Dilshoda Baxriddinovna, Turatosheva Sadoqat Raxmatullayevna</i> OLIJ TA'LIM MUASSASALARIDA TA'LIM SIFATINI OSHIRISH (SOTSIOLOGIK TAHLIL)	600-607
<i>Мадаминова Наргизахон Жахонгир қизи</i> МАКТАБГАЧА ЁШДАГИ БОЛАЛАРГА МОСЛАШТИРИЛГАН ВИРТУАЛ ЎҚИТИШ УСУЛЛАРИ	608-611
<i>Qodirov Xasanboy Oribjonovich</i> RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA TEXNIKA OLIIY TA'LIM SOHASI MUTAXASSISLARDA KASBIY-IJODIY SIFATLARNI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI	612-618
<i>Aliyeva Iroda Otabek qizi</i> МАКТАБГАЧА TA'LIMGA XORIY TAJRIBASINI QO'LLASH BO'YICHA MAVJUD TA'LIM TALABLARINING TASNIFI YUZASIDAN TAHLILLAR	619-623

<i>Ro'zimurodov Ilyos Azamat o'g'li</i> O'RTA ASRLAR MARKAZIY OSIYO MUTAFAKKIRLARINING CHOLG'USHUNOSLIKKA OID NAZARIYALARI: ABU NASR FOROBIYNING MUSIQIY TADQIQOTLARI	624-628
<i>Yaxshiboyeva Shahnoza Bahodir qizi</i> JAHON AXBOROT RESURSLARI ORQALI TALABALARNING TADQIQOTCHILIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK ASOSLARI	629-634
<i>Салиев Улугбек, Салиева Нигора</i> ОБЩЕНИЕ МЕДИЦИНСКОГО РАБОТНИКА: РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ В ПРАКТИКЕ	635-640
<i>Маматкулова Угилжон Эшмирза кизи, Абдуллаева Дилбар Алимбаевна</i> МЕТОДИЧЕСКАЯ ИНФОРМАЦИОННАЯ ПЛАТФОРМА ДЛЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА, ИЗУЧАЮЩИХ АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК, И ПУТИ ЕЕ РЕАЛИЗАЦИИ	641-647
<i>Муминова Офтобхон Каримовна</i> ИСТОРИЯ ЛАТИНСКОГО ЯЗЫКА В МЕДИЦИНЕ: ОТ АНТИЧНОСТИ ДО СОВРЕМЕННЫХ ТЕРМИНОВ	648-653
<i>Ахмедова Уктамхон</i> РОЛЬ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЗАНЯТИЙ РУССКОГО ЯЗЫКА В МЕДИЦИНСКОМ ВУЗЕ	654-659
<i>Sattarova Markhabo Raxmonkulovna</i> TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH	660-664
<i>Nuriddinova Robiya Bekjonaliyevna</i> МАКТАБГАЧА ВА БОШLANG'ICH TA'LIMDA МАТЕМАТИКА MASHG'ULOTLARINING UZVIYLIGINI TA'MINLASH YO'NALISHLARI	665-670

Received: 30 November 2024

Accepted: 5 December 2024

Published: 15 December 2024

Article / Original Paper

CREATIVE QUALITIES OF SPECIALISTS IN THE FIELD OF TECHNICAL HIGHER EDUCATION IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION

Kadirov Khasanboy Oribjonovich

Ferghana branch of Tashkent University of Information Technologies,
acting professor, Doctor of Philosophy in pedagogical sciences (PhD)

Abstract. This article studies the mechanisms of development of professional and creative qualities of specialists in higher educational institutions in the context of digitalization. The research develops approaches to students' creative and professional development through the integration of digital technologies into the educational process. Also, the effectiveness of pedagogical and technological means based on the research results has been analyzed. The article provides evidence-based recommendations for the development of creative competencies for the technical field.

Keywords: digitalization, technical sector, higher education, professional qualities, creative potential, educational technologies, competency development, innovative approach, educational strategies, pedagogical mechanisms.

RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA TEXNIKA OLIY TA'LIM SOHASI MUTAXASSISLARDA KASBIY-IJODIY SIFATLARNI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI

Qodirov Xasanboy Oribjonovich

Toshkent Axborot Texnologiyalari Universiteti Farg'ona filiali,
Professor v.b, Pedagogika fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamlashtirish sharoitida texnika sohasi oliy ta'lim muassasalarida mutaxassislarning kasbiy-ijodiy sifatlarini rivojlantirish mexanizmlari o'rganilgan. Tadqiqotda raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish orqali talabalarning ijodiy va kasbiy salohiyatini oshirish yondashuvlari ishlab chiqilgan. Shuningdek, tadqiqot natijalariga asoslangan holda pedagogik va texnologik vositalarning samaradorligi tahlil qilingan. Maqolada texnika sohasi uchun ijodiy kompetensiyalarni rivojlantirish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: raqamlashtirish, texnika sohasi, oliy ta'lim, kasbiy sifatlar, ijodiy salohiyat, ta'lim texnologiyalari, kompetensiyalar rivoji, innovatsion yondashuv, ta'lim strategiyalari, pedagogik mexanizmlar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I12Y2024N87>

Kirish. Raqamlashtirish jarayoni zamonaviy jamiyatning barcha sohalariga, jumladan ta'lim tizimiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, texnika sohasi oliy ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish talabalar va mutaxassislar uchun yangi imkoniyatlar ochib bermoqda. Shu bilan birga, bu jarayon kasbiy tayyorgarlikning faqatgina nazariy va texnik ko'nikmalarni emas, balki ijodiy yondashuv va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirishni ham talab qilayotganini ko'rsatmoqda. Bugungi kunda

texnika mutaxassislarida ijodiy sifatlarni rivojlantirish masalasi raqamli iqtisodiyot sharoitida raqobatbardoshlikni ta'minlashning muhim omili sifatida e'tirof etilmoqda.

Ammo, texnika oliy ta'lim muassasalarida kasbiy-ijodiy kompetensiyalarni rivojlantirish uchun ilmiy asoslangan yondashuvlar va samarali mexanizmlar yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Mavjud ta'lim usullari va vositalari ko'pincha an'anaviy yondashuvlarga asoslanadi, bu esa raqamli texnologiyalar orqali yaratilayotgan yangi talab va imkoniyatlarga to'liq javob bermaydi. Shu sababli, texnika sohasi talabalarining kasbiy-ijodiy sifatlarini rivojlantirish uchun raqamli platformalar, innovatsion pedagogik texnologiyalar va interaktiv ta'lim vositalarini keng joriy etish zarurati yuzaga kelmoqda.

Bugungi raqamli transformatsiya davrida texnika oliy ta'lim sohasida mutaxassislarda kasbiy-ijodiy sifatlarni rivojlantirish jamiyat va iqtisodiyot taraqqiyoti uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy texnologiyalar rivoji mutaxassislardan faqatgina texnik bilimlarni emas, balki ijodiy fikrlash, innovatsion yondashuv va kompleks muammolarni hal qilish qobiliyatini talab qiladi. Shu sababli raqamlashtirish sharoitida ta'lim jarayoniga zamonaviy texnologiyalarni integratsiya qilish va kasbiy-ijodiy sifatlarni shakllantirish uchun samarali mexanizmlarni joriy etish zaruratga aylandi.

Ushbu maqolada texnika sohasi oliy ta'lim muassasalarida raqamlashtirish jarayonlari sharoitida mutaxassislarning kasbiy-ijodiy sifatlarini rivojlantirishga qaratilgan mexanizmlarni ishlab chiqish masalasi yoritilgan. Maqola zamonaviy ta'lim texnologiyalarining ahamiyatini, kasbiy sifatlarni rivojlantirishdagi muammolarni tahlil qilish va ularning samarali yechimlarini taklif qilish orqali ushbu sohada ilmiy va amaliy yondashuvlarni kengaytirishga qaratilgan.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Texnika sohasi oliy ta'lim muassasalarida kasbiy-ijodiy sifatlarni rivojlantirish masalalari bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar turli yo'nalishlarni qamrab oladi. Xususan, raqamli texnologiyalarning ta'lim jarayoniga integratsiyasi talabalarining ijodiy salohiyatini oshirishda muhim omil sifatida ko'riladi. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, interaktiv platformalar va raqamli vositalar orqali o'quv materiallarini yetkazish nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda ham yuqori samaradorlikka ega. Shu bilan birga, ijodiy kompetensiyalarni rivojlantirishga qaratilgan pedagogik metodlar, masalan, loyiha asosidagi o'qitish va masofaviy ta'lim texnologiyalari, dolzarb tadqiqotlar qatoriga kiradi. Jahon tajribasida ilg'or universitetlar tomonidan ishlab chiqilgan raqamli ta'lim resurslari va innovatsion yondashuvlar kasbiy tayyorgarlikni yangi bosqichga olib chiqmoqda.

Kasbiy-ijodiy sifatlarning dolzarbligi va zamonaviy talablari

Texnika oliy ta'lim sohasidagi mutaxassislarning kasbiy-ijodiy sifatlari ularga quyidagi talablarni bajarish imkonini beradi:

1. **Texnologiyalarni yangilashga tez moslashish:** Raqamli texnologiyalar tezkor rivojlanar ekan, mutaxassislar o'z faoliyat sohasida innovatsion yechimlarni topish va joriy qilishga qodir bo'lishlari kerak.
2. **Ijodiy va tanqidiy fikrlash:** Texnika sohasidagi muammolar ko'pincha ijodkorlik va mantiqiy tahlilni talab qiladi. Bu sifatlarni yangi yechimlarni ishlab chiqish va loyihalarni muvaffaqiyatli amalga oshirishda asosiy o'rin egallaydi.
3. **Kompleks muammolarni hal qilish:** Texnik sohada ko'p tarmoqli muammolarni hal qilish uchun turli yo'nalishlar bo'yicha bilimlarni integratsiya qilish qobiliyati zarur.

4. **Innovatsion texnologiyalardan foydalanish:** Mutaxassislar ilg'or texnologiyalarni qo'llash va ularni amaliyotda joriy qilish ko'nikmalariga ega bo'lishlari zarur.

Tadqiqot metodologiyasi doirasida kasbiy-ijodiy sifatlarni rivojlantirish jarayonini tizimli o'rganish maqsadida nazariy va eksperimental yondashuvlar birgalikda qo'llanildi. Avvaliga ilmiy manbalardagi konseptual yondashuvlar va raqamlashtirishning ta'lim jarayoniga ta'siri o'rganildi. Keyinchalik, talabalarning kasbiy-ijodiy sifatlarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi raqamli platformalar uchun dasturiy vositalar yaratildi va sinovdan o'tkazildi.

Quyida dasturiy vosita yaratish jarayonida qo'llanilgan Python tilidagi oddiy kod namunasini ko'rish mumkin. Ushbu kod raqamli ta'lim platformasida talabalarning ijodiy ishlanmalarini baholash uchun mo'ljallangan modulni yaratish jarayonida ishlatilgan.

```
import numpy as np
from sklearn.metrics import mean_squared_error

# Talabalarning ijodiy ishlanmalarini baholash uchun me'zonlar
criteria = ["innovation", "practicality", "design", "feasibility"]
weights = [0.4, 0.3, 0.2, 0.1] # Har bir mezonning og'irligi

# Talabaning baholari va etalon baholar
student_scores = [85, 90, 75, 80] # Talabaning ishlanmasiga berilgan baholar
ideal_scores = [90, 95, 85, 85] # Etalon baholar

# Yig'ma bahoni hisoblash
def calculate_final_score(scores, weights):
    normalized_scores = np.array(scores) / 100 # Baholarni 0-1 oraliqqa o'tkazish
    final_score = np.dot(normalized_scores, weights) * 100 # Yakuniy baho
    return final_score

# Yig'ma baho va xatolikni hisoblash
final_score = calculate_final_score(student_scores, weights)
mse = mean_squared_error(ideal_scores, student_scores)

print(f'Talabaning yakuniy bahosi: {final_score:.2f}')
print(f'Etalon baholar bilan xatolik darajasi: {mse:.2f}')
```

Mazkur dasturiy kod raqamli platformada talabaning ishlanmalarini baholashning shaffofligini ta'minlash uchun foydalaniladi. Ushbu yondashuv nafaqat baholash jarayonini avtomatlashtiradi, balki talabaning ijodiy qobiliyatlarini tahlil qilishga imkon yaratadi. Dastur talaba ishining har bir mezon bo'yicha bahosini hisoblab, etalon bilan farqni aniqlash orqali natijalarni aniqroq baholashga yordam beradi.

Tadqiqot davomida ishlab chiqilgan yondashuvlar va dasturiy vositalar talabalarning kasbiy-ijodiy salohiyatini rivojlantirishda yangi imkoniyatlarni ochib berdi. Keyingi bosqichda ushbu vositalar va usullar texnika oliy ta'lim muassasalarida keng miqyosda qo'llanilishi rejalashtirilmoqda.

Natijalar. Tadqiqot natijalari raqamlashtirish sharoitida texnika oliy ta'lim muassasalarida mutaxassislarning kasbiy-ijodiy sifatlarini rivojlantirishga qaratilgan mexanizmlarning samaradorligini ko'rsatdi. Eksperimentlar va tahlillar shuni ko'rsatdiki, raqamli platformalar va innovatsion ta'lim texnologiyalarining qo'llanilishi talabalarning ijodiy

yondashuvini yaxshilashda sezilarli natijalarga erishish imkonini beradi. Talabalar tomonidan baholangan ijodiy ishlanmalar, masalan, loyiha asosidagi ishlar va amaliy mashg'ulotlar, raqamli vositalar yordamida yanada samarali va interaktiv tarzda tashkil etilganda, talabalarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishda yuqori natijalar ko'rindi.

Kasbiy-ijodiy sifatlarni rivojlantirish mexanizmlari

1. Raqamli ta'lim muhitini yaratish

- **Onlayn platformalar:** Masofaviy o'qitish tizimlari, masalan, Moodle, Coursera, va boshqa onlayn ta'lim platformalari orqali talabalar o'z bilimlarini mustaqil ravishda rivojlantirishi mumkin.
- **Raqamli laboratoriyalar:** Virtual laboratoriyalar talabalarga texnik jarayonlarni modellashtirish va real muhitni o'rganish imkonini beradi. Masalan, simulyatsiyalar orqali mexanika yoki elektronika bo'yicha amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish.
- **Interaktiv texnologiyalar:** AR va VR texnologiyalari murakkab texnik tizimlarni o'zlashtirishda ko'rgazmali va qiziqarli usullarni taqdim etadi.

2. Ijodiy fikrlash va innovatsion yondashuvni rag'batlantirish

- **Loyiha asosida ta'lim (PBL):** Talabalar texnik loyihalarni ishlab chiqish orqali ijodiy fikrlashni rivojlantiradilar va o'z bilimlarini amalda qo'llash imkoniyatini topadilar.
- **Hakatonlar va tanlovlar:** Texnik yo'nalishdagi muammolarni yechishga bag'ishlangan hakatonlar talabalarning ijodiy fikrlashini rag'batlantiradi va ularni jamoaviy ishlashga o'rgatadi.
- **Startup faoliyatini qo'llab-quvvatlash:** Talabalar startup loyihalarini amalga oshirish uchun universitetlar tomonidan tashkil etilgan texnopark va biznes-inkubatorlardan foydalanishlari mumkin.

3. Amaliyot va o'quv jarayonini integratsiya qilish

- **Korxona bilan hamkorlik:** Talabalar real texnik muammolarni hal qilishga yo'naltirilgan amaliyotlarni o'tash orqali o'z bilim va ko'nikmalarini boyitadilar.
- **Dual ta'lim tizimi:** Talabalarning nazariy bilimlarini ishlab chiqarish jarayonidagi amaliyot bilan uyg'unlashtirish kasbiy-ijodiy sifatlarni rivojlantirishning samarali yo'lidir.
- **Simulyatsion dasturlar:** Matlab, AutoCAD, SolidWorks kabi texnik dasturlarni o'qituv jarayoniga kiritish talabalarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

4. Innovatsion metodlarni qo'llash

- **Dizayn fikrlash:** Bu usul orqali talabalar muammolarga ijodiy yechimlarni taklif etish va texnik g'oyalarni amalga oshirish qobiliyatlarini rivojlantiradilar.
- **Sun'iy intellekt tizimlari:** AI asosida ishlab chiqilgan o'quv tizimlari talabalarning bilim darajasini kuzatib boradi va ularga individual yondashuv asosida bilimlarni taklif qiladi.
- **Gamifikatsiya:** Texnik fanlarni o'qitishda o'yin elementlarini qo'llash o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi.

Shu bilan birga, natijalar ko'rsatadiki, texnika sohasi oliy ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalarni to'liq integratsiya qilishda hali ba'zi cheklovlar mavjud. Ba'zi pedagogik yondashuvlar va texnik vositalar samaradorligini yaxshilashni talab qiladi. Biroq, umumiy tendensiya shundaki, raqamlashtirishning ta'lim jarayoniga ta'siri musbat va ijobiy

o'zgarishlarga olib kelmoqda, bu esa kasbiy-ijodiy sifatlarni rivojlantirishda yangi imkoniyatlarni yaratadi.

Munozara. Tadqiqot natijalarining tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamlashtirish texnika oliy ta'lim muassasalarida mutaxassislarning kasbiy-ijodiy sifatlarini rivojlantirishda keng imkoniyatlarni taqdim etmoqda. Raqamli platformalar va innovatsion texnologiyalar yordamida talabalarining o'quv jarayonidagi faolligi oshganligi kuzatildi. Bu esa zamonaviy ta'lim texnologiyalarining samaradorligini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, ijodiy yondashuvni rivojlantirishning muvaffaqiyati ko'p jihatdan raqamli vositalarning samarali integratsiyasiga bog'liq bo'lib, bu o'qituvchilarning yangi pedagogik usullarni qabul qilish qobiliyatiga hamda ta'lim muassasalarining texnologik infratuzilmasiga bog'liqligini ko'rsatadi.

Natijalarni oldingi tadqiqotlar bilan taqqoslash shuni ko'rsatdiki, loyihaviy o'qitish va masofaviy ta'lim texnologiyalari yordamida talabalarining ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish borasida jahon tajribasi bilan uyg'unlik mavjud. Ammo, mahalliy sharoitlarda bunday yondashuvlarni qo'llashda ayrim cheklovlar, masalan, texnik ta'minotning yetishmovchiligi yoki pedagogik xodimlarning texnologik ko'nikmalari yetarli darajada rivojlanmaganligi kuzatiladi. Bu esa texnika oliy ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalarni qo'llashda to'siq sifatida namoyon bo'lmoqda.

Raqamlashtirish sharoitida ta'lim samaradorligi

Mazkur mexanizmlarni joriy etish texnika oliy ta'lim sohasidagi talabalarda quyidagi natijalarga olib keladi:

1. Talabalarining texnik bilimlarini amaliyotda qo'llash va ijodiy fikrlash qobiliyatlari rivojlanadi.
2. Mutaxassislarning muammolarni tahlil qilish va innovatsion yechimlarni ishlab chiqish qobiliyatlari oshadi.
3. Ta'lim jarayonining interaktiv va individualizatsiyalashgan shakli ta'lim samaradorligini oshiradi.
4. Talabalarining raqamli savodxonligi va zamonaviy texnologiyalarga moslashish darajasi ortadi.

Tadqiqot natijalarining amaliy ahamiyatiga to'xtaladigan bo'lsak, ishlab chiqilgan mexanizmlar texnika sohasi oliy ta'lim muassasalarida talabalarining kasbiy va ijodiy sifatlarini rivojlantirish uchun keng ko'lamli imkoniyatlar yaratadi. Shu bilan birga, natijalardan kelib chiqib, pedagogik yondashuvlarni takomillashtirish va texnologik vositalarni moslashtirish zarurati aniqlanmoqda. Bu texnika sohasi ta'limi rivoji uchun kelgusida qo'shimcha tadqiqotlar va innovatsion yechimlar ishlab chiqish zaruratini ko'rsatadi. Shunday qilib, raqamlashtirish jarayonida mutaxassislarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish mexanizmlarini yanada takomillashtirish va amaliyotga keng joriy etish maqsadida integratsiyalashgan strategiyalar ishlab chiqilishi lozim.

Xulosa. Ushbu tadqiqot raqamlashtirish sharoitida texnika oliy ta'lim muassasalarida mutaxassislarning kasbiy-ijodiy sifatlarini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlarini yoritib berdi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli texnologiyalar va innovatsion ta'lim metodlarining qo'llanilishi talabalarining nafaqat texnik bilimlarini, balki ijodiy salohiyatini oshirishda ham samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Raqamlashtirish jarayonining ta'lim jarayoniga integratsiyasi o'qitish samaradorligini oshirish bilan birga, talabalarining

muammolarni hal qilish qobiliyatini va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytirdi.

Ushbu tadqiqot texnika sohasi oliy ta'limi uchun zamonaviy ta'lim texnologiyalarini qo'llashda ilmiy va amaliy yondashuvlarni takomillashtirishga xizmat qiladi. Kelgusida olib boriladigan tadqiqotlar ushbu sohadagi muammolarni yanada chuqurroq o'rganish va yechimlarni aniqlash orqali ta'lim jarayonining sifatini oshirishga qaratilgan bo'lishi lozim.

Raqamlashtirish sharoitida texnika oliy ta'lim muassasalarida kasbiy-ijodiy sifatlarni rivojlantirish nafaqat talabalarining bilimlarini mustahkamlash, balki ularning texnologik yangiliklarga moslashuvchanligini oshirishga xizmat qiladi. Zamonaviy mexanizmlar talabalarining kasbiy tayyorgarligini oshirish, ularni raqobatbardosh mutaxassislar sifatida shakllantirish va texnik sohadagi global muammolarni samarali hal etish uchun muhim vositadir.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. Qodirov X. O., Norinov M. U., & Ergashev, A. A. (2023). O 'zbek jadid mutafakkiri abdulla avloniyning inson va tabiat munosabatlari haqidagi qarashlari. *Research and implementation*, 1(6), 40-44.
2. Oribjonovich, Q. X., & Nabiyevna, Q. X. (2023, April). OLIY TALIM TALABALARIDA PEDAGOGIK MAHORATINI RIVOJLANTIRISHNING O 'ZIGA XOS JIHATLARI. In *Integration Conference on Integration of Pragmalinguistics, Functional Translation Studies and Language Teaching Processes* (pp. 7-11).
3. Qodirov, X. O., Norinov, M. U., & Ergashev, A. A. (2023). Uzluksiz ta'lim tizimida hamkorlik pedagogikasining insonparvarlashuv xususiyatlari. *Research and implementation*, 1(6), 45-50.
4. Oribjonovich, Q. X., & Nabiyevna, Q. X. (2023, April). Tarbiya fani o 'qituvchisining tashkilotchilik madaniyatini rivojlantirish bo 'yicha sirtqi ta'lim talabalarida didaktik ta'minotini takomillashtirish. In *International Congress on Models and methods in Modern Investigations* (pp. 1-6).
5. Oribjonovich, Q. X., & Najimidin o'g, N. M. R. (2023). Inson intellektual va ma'naviy kamoloti bosqichlari. *Образование наука и инновационные идеи в мире*, 18(8), 39-43.
6. Мухтаров, Ф. М., & Орибжонович, Қ. Х. (2023, April). Олий Таълимда Инновацион-Педагогик Фаолиятнинг Ижтимоий-Психологик Хусусиятлари. In *International Conference on Multidimensional Research and Innovative Technological Analyses* (pp. 39-44).
7. Oribjonovich, Q. X., & Najimidin o'g, N. M. R. (2023). Fuqarolik jamiyati taraqqiyotida tolerantlik madaniyatining o 'rni. *Образование наука и инновационные идеи в мире*, 18(8), 44-46.
8. Qodirov, X., & Abdullajonova, N. (2023). Значение кооперативной педагогики в формировании характеристик человечности. *Farg 'ona davlat universiteti ilmiy jurnali*, (1), 560-563.
9. Qodirov, X. (2023). Характеристика проявления инновационности на уровне личности как следствие профессионально-педагогической культуры. *Farg 'ona davlat universiteti ilmiy jurnali*, (1), 38-41.
10. O'ktamovich, B. I., & Oribjonovich, Q. X. Najimidin o'g, NMR, & Abdugoffor o'gli, XA (2023, April). OTM Talabalarida Pedagogik Maxoratini Rivojlantirish Masalalari. In *Conference on Applied and Practical Sciences* (pp. 100-104).
11. Qodirov, X., & Abdullajonova, N. (2023). HAMKORLIK PEDAGOGIKASINING INSONPARVARLIK HUSUSIYATLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI AHAMIYATI. *Farg'ona davlat universiteti*, (1), 225-225.

12. Oribjonovich, K. H. (2022). Pedagogical skill in the activity of a teacher is a product of individual characteristics. *International Journal of Pedagogics*, 2(12), 18-22.
13. Qodirov, X. (2023). The classification of innovativeness on the level of an individual as property of the professional pedagogical culture. *Scientific Journal of the Fergana State University*, 29(1), 8.
14. QODIROV, H. (2023). KASB-HUNAR MAKTABLARIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI SHAKLLANTIRISH. *Journal of Pedagogical and Psychological Studies*, 1(5), 160-163.
15. Aliboev, T., & Qodirov, H. (2023). TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA-PEDAGOG MAHORATI MUHIM OMIL. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 18(4), 42-45.
16. Кадилов, Х. (2023). OLIY TA'LIM MUASSASASI TALABALARIDA LIDERLIK SIFATLARINI SHAKLLANTIRISH BOSQICHLARI. *Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences*, 3.
17. Qodirov, X. (2023). AI IN TRANSLATION: BENEFITS, CHALLENGES, AND THE ROAD AHEAD. *Лучшие интеллектуальные исследования*, 6(2), 122-126.
18. Qodirov, X. (2023). MATERIALS FOR TEACHING CULTURE: LITERATURE.
19. Qodirov, H. (2018). Strategy of action of Uzbekistan on the development of export of textile products. *Journal of Accounting and Marketing*, 7, 301.
20. Qodirov, X., Rajabova, X., Abdullajonova, N., Otaxonova, Z., Aliev, I., Abdurakhmon, S., & Sayitov, S. (2024, November). On analytical study of heat transfer phenomenon in special-shape soldering iron. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 508, p. 05006). EDP Sciences.
21. Qodirov, X., & Yoqubjonov, S. (2023). YOSHLARDA MILLIY G'URUR VA MILLIY IFTIXOR TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISHDA, BOBUR HAYOTI VA IJODINI O'RGANISHNING PEDAGOGIK AHAMIYATI. *Journal of technical research and development*, 1(2), 465-470.
22. Zaxidov, I., & Qodirov, X. (2024). THE SIGNIFICANCE OF TEACHING KNOWLEDGE OF HOMOGENEOUS MAGNETIC FIELD THROUGH THE ANDROID PROGRAM IN A SCHOOL PHYSICS COURSE. *Science and innovation*, 3(B5), 110-116.
23. Qodirov, X. (2023). O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY MAJLISI TOMONIDAN QABUL QILINGAN DOLZARB HUQUQIY HUIJATLARNI O'RGANISH METODIKASI. *Journal of technical research and development*, 1(2), 247-252.
24. Qodirov, X., & Nabiyev, I. (2023). MAHMUDHO'JA BEHBUDIYNING DAVLAT BOSHQARUVI HAQIDAGI QARASHLARI. *Journal of technical research and development*, 1(2), 391-396.
25. Qodirov, X., & Evatov, S. (2023). OILA MUSTAHKAMLIGINI OSHIRISHDA SOG'LOM TURMUSH TARZI VA IQTISODIY YUKSALISH. *Наука и технология в современном мире*, 2(21), 67-69.
26. Qodirov, X. (2023). PROFESSIONAL-PEDAGOGIK MADANIYATNING XOSSASI SIFATIDAGI INNOVATIONLIKNI SHAXSIYAT DARAJASIDA NAMOYON BO'LISH TASNIFLARI. *Farg'ona davlat universiteti*, (1), 8-8.
27. O'ktamovich, B. I., Oribjonovich, Q. X., Najimudin o'gli, N. M. R., & Abdugoffor o'gli, X. A. (2023, April). OTM Talabalarida Pedagogik Maxoratini Rivojlantirish Masalalari. In *Conference on Applied and Practical Sciences* (pp. 100-104).

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 12 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali
2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli
guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.
Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:
100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:
scienceproblems.uz@gmail.com
Bog'lanish uchun telefonlar:
(99) 602-09-84 (telegram).